ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 26. októbra 2006 *

Vo veci C-302/05,

ktorej predmetom je žaloba o nesplnenie povinnosti podľa článku 226 ES, podaná 28. júla 2005,

Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: B. Schima a D. Recchia, splnomocnení zástupcovia, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalobkyňa,

proti

Talianskej republike, v zastúpení: I. M. Braguglia, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci M. Massella Ducci Teri, avvocato dello Stato, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalovanej,

* Jazyk konania: taliančina.

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory C. W. A. Timmermans, sudcovia R. Schintgen, P. Kūris, J. Klučka (spravodajca) a G. Arestis,

generálny advokát: M. Poiares Maduro,
tajomník: R. Grass,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Svojou žalobou Komisia Európskych spoločenstiev navrhuje, aby Súdny dvor určil, že Talianska republika si tým, že stanovila, že doložku o výhrade vlastníctva možno uplatniť voči tretím veriteľom kupujúceho iba vtedy, ak táto doložka bola potvrdená na každej faktúre, ktorá sa vzťahuje na neskoršie dodávky, má určitý dátum predchádzajúci začatiu exekúcie a je riadne zaznamená v účtovníctve, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 4 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/35/ES z 29. júna 2000 o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách (Ú. v. ES L 200, s. 35; Mim. vyd. 17/001, s. 226).

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

2 Cieľom smernice 2000/35 je harmonizácia právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa boja proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách medzi podnikmi alebo medzi podnikmi a orgánmi verejnej moci pri dodávke tovarov alebo poskytovaní služieb za odplatu.

3 Článok 1 tejto smernice stanovuje:

„Táto smernica sa vzťahuje na všetky platby uskutočnené ako odplata za obchodné transakcie."

4 Podľa článku 2 tej istej smernice:

„Na účely tejto smernice:

1. pojem ‚obchodné transakcie' znamená transakcie medzi podnikmi, alebo medzi podnikmi a orgánmi verejnej správy, ktoré vedú k dodávke tovaru alebo k poskytnutiu služieb za odplatu,

...

3. pojem ‚výhrada vlastníctva' znamená zmluvnú dohodu, podľa ktorej predávajúcemu zostáva zachované vlastnícke právo k dotknutému tovaru až do úplného zaplatenia ceny;

...“

5 Článok 4 ods. 1 smernice 2000/35 stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia v súlade s ustanoveniami rozhodného [vnútroštátneho — *neoficiálny preklad*] práva určeného medzinárodným právom súkromným, aby predávajúcemu zostalo zachované vlastnícke právo k tovaru až do úplného zaplatenia jeho ceny, ak doložka o výhrade vlastníctva bola výslovne dohodnutá medzi kupujúcim a predávajúcim pred odovzdaním [dodaním — *neoficiálny preklad*] tovaru.“

6 Podľa odôvodnenia č. 21 tejto smernice:

„Je potrebné zabezpečiť, aby v prípade, ak je klauzula o výhrade vlastníctva podľa použiteľných ustanovení vnútroštátneho práva určených medzinárodným právom súkromným platná, mali veritelia na celom území spoločenstva možnosť uplatniť výhradu vlastníckeho práva bez diskriminácie.“

Vnútroštátna právna úprava

7 Predaj s výhradou vlastníctva upravuje v talianskom práve občiansky zákonník v knihe IV, hlave III, kapitole I, § 3.

8 Podľa článku 1523 tohto zákonníka s názvom „Prechod vlastníckeho práva a nebezpečenstva“:

„Pri predaji na splátky s výhradou vlastníctva nadobúda kupujúci vlastnícke právo k veci zaplatením poslednej splátky ceny, ale nebezpečenstvo spojené s vecou znáša od okamihu jej dodania.“

9 Článok 1524 ods. 1 zákonníka stanovuje, že výhradu vlastníctva možno uplatniť voči veriteľom kupujúceho iba vtedy, ak je dohodnutá písomne v listine s určitým dátumom predchádzajúcim začatiu exekúcie. Odseky 2 a 3 tohto článku upravujú mechanizmus uplatňovania tejto doložky voči tretím nadobúdateľom v prípadoch, keď sú predmetom predaja stroje, ktorých hodnota je vyššia ako 30 000 ITL (približne 16 eur), alebo hnuteľný majetok zapísaný vo verejnom registri.

10 Článok 11 ods. 3 legislatívneho dekrétu č. 231 z 9. októbra 2002 (ďalej len „legislatívny dekrét“) znie takto:

„Výhradu vlastníctva upravenú v článku 1523 občianskeho zákonníka, vyplývajúcu z predchádzajúcej písomnej dohody medzi kupujúcim a predávajúcim možno uplatniť voči tretím veriteľom kupujúceho iba vtedy, ak je potvrdená na každej faktúre, ktorá sa vzťahuje na neskoršie dodávky, má určitý dátum predchádzajúci začatiu exekúcie a je riadne zaznamenaná v účtovníctve.“

Konanie pred podaním žaloby

11 Na Komisiu bola podaná sťažnosť, v ktorej sťažovateľ tvrdil, že článok 4 smernice 2000/35 nebol do talianskej právnej úpravy prebratý správne. Podľa tohto sťažovateľa článok 11 ods. 3 legislatívneho dekrétu ukladá predávajúcemu povinnosť znášať značné administratívne náklady.

12 Po tom, čo Komisia vyzvala Taliansku republiku, aby jej predložila svoje pripomienky k tomuto ustanoveniu vnútroštátnej právnej úpravy s ohľadom na článok 4 smernice, vydala Komisia 18. októbra 2004 odôvodnené stanovisko, v ktorom vyzvala tento členský štát, aby prijal opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s týmto stanoviskom v lehote dvoch mesiacov od jeho doručenia.

13 Keďže Komisia nedostala odpoveď, rozhodla sa podať žalobu, na základe ktorej sa začalo toto konanie.

O žalobe

Argumentácia účastníkov konania

14 Komisia tvrdí, že článok 11 ods. 3 legislatívneho dekrétu je v rozpore s článkom 4 ods. 1 smernice 2000/35, ako aj jej duchom.

15 Podľa Komisie sa povinnosť potvrdiť doložku o výhrade vlastníctva na každej faktúre na to, aby ju bolo možné uplatniť voči veriteľom kupujúceho, rovná uloženiu dodatočnej podmienky na ťarchu predávajúceho, ktorý v súlade so smernicou 2000/35 je na to, aby zostal vlastníkom tovaru až do úplného zaplatenia ceny, povinný iba uzavrieť túto doložku s kupujúcim pred dodaním tovaru.

16 Navyše skutočnosť, že podľa článku 11 ods. 3 legislatívneho dekrétu musí byť dátum faktúr určitý a musí predchádzať začatiu exekúcie, je tiež v rozpore s článkom 4 ods. 1 smernice 2000/35, ktorý kladie dôraz na časovú prednosť dohody výslovne dojednanej medzi kupujúcim a predávajúcim.

17 Vo vyjadrení talianska vláda tvrdí, že doložka o výhrade vlastníctva je zamýšľaná ako akcesorická doložka v kúpnej zmluve, ktorej platnosť alebo účinnosť nezávisí od žiadnej osobitnej formálnej podmienky, pretože jedinou podmienkou platnosti je, aby táto doložka bola dohodnutá v okamihu uzavretia kúpnej zmluvy.

18 Článok 11 ods. 3 legislatívneho dekrétu bol prijatý na doplnenie ustanovení občianskeho zákonníka a týka sa iba úpravy uplatniteľnosti doložky o výhrade vlastníctva voči veriteľom kupujúceho, a nie voči tretím nadobúdateľom. Dopĺňa iba článok 1524 ods. 1 občianskeho zákonníka. K tomuto bodu talianska vláda uvádza, že zmena vykonaná článkom 11 ods. 3 legislatívneho dekrétu sa týka iba niektorých kategórií kúpnych zmlúv, predovšetkým predaja s postupným dodaním, pri ktorom môžu byť dodávky rozvrhnuté v čase a týkať sa tovarov, ktoré môžu byť ocenené jednotlivo a môžu mať značnú ekonomickú hodnotu. Okrem toho uvádza, že toto

ustanovenie sa týka niektorých typov zmiešaných zmlúv, v ktorých prípade je predávajúci povinný dodať viacero faktúr, rovnako rozvrhnutých v čase.

19 Podľa talianskej vlády je cieľom povinnosti potvrdiť doložku o výhrade vlastníctva v listinách potvrdzujúcich neskoršie plnenie pôvodnej zmluvy najmä dodržanie zásady právnej istoty, ako aj zásady ochrany dôvery tretích osôb, ktoré vstupujú do obchodných vzťahov s detentorom majetku, ktorého vlastníkom je iná osoba.

20 Napokon sa táto vláda odvoláva na úpravu dokazovania v občianskom zákonníku. Z judikatúry talianskeho kasačného súdu vyplýva, že časovú prednosť listiny je možné preukázať na základe akejkoľvek skutkovej okolnosti. Z tohto dôvodu uvedená judikatúra prihliada najmä na vedomosť osoby, voči ktorej sa má doložka uplatniť, o listine.

21 K tomuto poslednému bodu Komisia poznamenáva, že určitosť dátumu možno ľahko preukázať, ale zotrváva na svojej výhrade, podľa ktorej sú podmienky stanovené v článku 11 ods. 3 legislatívneho dekrétu v rozpore s ustanoveniami článku 4 ods. 1 smernice 2000/35.

Posúdenie Súdnym dvorom

22 Na posúdenie dôvodnosti žaloby Komisie je potrebné analyzovať článok 4 ods. 1 smernice 2000/35 a preskúmať, či sa toto ustanovenie dotýka pravidiel prijatých členským štátom v oblasti uplatniteľnosti doložiek o výhrade vlastníctva voči tretím osobám.

23 Na úvod je namieste zdôrazniť, že táto smernica neharmonizuje všetky pravidlá vzťahujúce sa na oneskorené platby v obchodných transakciách, pretože upravuje len niektoré osobitné pravidlá zamerané na boj proti týmto omeškaniam, a to úroky v prípade oneskorenej platby (článok 3), výhradu vlastníctva (článok 4) a postupy vymáhania nesporných pohľadávok (článok 5).

24 Navyše vo viacerých otázkach odkazuje táto smernica na použitie vnútroštátnej právnej úpravy. Ako vyplýva z odôvodnení č. 15 a 19 smernice, ide najmä o prípad rôznych postupov núteného výkonu exekučného titulu, podmienok zastavenia alebo odkladu núteného výkonu tohto titulu, ako aj spôsobov uzatvárania zmlúv.

25 Pokiaľ ide o doložky o výhrade vlastníctva, v ktorých prípade sa odkazuje na vnútroštátnu právnu úpravu, článok 4 ods. 1 smernice 2000/35 stanovuje, že členské štáty zabezpečia v súlade s ustanoveniami vnútroštátneho práva určeného medzinárodným právom súkromným, aby predávajúcemu zostalo zachované vlastnícke právo k tovaru až do úplného zaplatenia jeho ceny, ak doložka o výhrade vlastníctva bola výslovne dohodnutá medzi kupujúcim a predávajúcim pred dodaním tovaru.

26 Zo znenia tohto ustanovenia vyplýva, že upravuje účinky doložky o výhrade vlastníctva voči kupujúcemu a predávajúcemu, ktorý si môže zachovať vlastnícke právo k tovaru až do úplného zaplatenia. Toto ustanovenie tiež stanovuje, že podmienkou platnosti takejto doložky je, aby bola výslovne dohodnutá medzi kupujúcim a predávajúcim pred dodaním tovaru.

27 Je potrebné dodať, že odkaz na vnútroštátne ustanovenia, ktoré sa uplatnia na základe medzinárodného práva súkromného, vykonaný článkom 4 ods. 1 smernice 2000/35, sa týka podmienok platnosti doložky o výhrade vlastníctva.

28 Podľa tohto ustanovenia v spojení s odôvodnením č. 21 smernice 2000/35 totiž zákonodarca Spoločenstva považoval za potrebné zabezpečiť, aby veritelia mohli uplatniť doložku o výhrade vlastníctva bez diskriminácie na celom území Spoločenstva v prípade, ak je táto doložka platná podľa vnútroštátnych ustanovení, ktoré sa uplatnia na základe medzinárodného práva súkromného. Možnosť veriteľov uplatniť túto doložku sa javí ako osobitný príspevok k boju proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách.

29 So zreteľom na znenie článku 4 ods. 1 smernice 2000/35 a účel tejto smernice však z uvedeného ustanovenia nemožno vyvodzovať, že sa má vzťahovať aj na iné pravidlá, ako sú tie, ktoré výslovne upravujú na jednej strane možnosť predávajúceho a kupujúceho výslovne sa dohodnúť na doložke o výhrade vlastníctva pred dodaním tovaru a na druhej strane možnosť predávajúceho ponechať si vlastnícke právo k tovaru až do úplného zaplatenia.

30 Pravidlá, o ktoré ide v tomto prípade, týkajúce sa uplatniteľnosti doložky o výhrade vlastníctva voči tretím osobám, ktorých práva nie sú dotknuté smernicou 2000/35, teda zostávajú upravované výlučne vnútroštátnymi právnymi poriadkami členských štátov.

31 Za týchto okolností Talianska republika tým, že stanovila, že doložku o výhrade vlastníctva možno uplatniť voči tretím veriteľom kupujúceho iba vtedy, ak táto

doložka bola potvrdená na každej faktúre, ktorá sa vzťahuje na neskoršie dodávky, má určitý dátum predchádzajúci začatiu exekúcie a je riadne zaznamená v účtovníctve, neporušila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 4 ods. 1 smernice 2000/35.

32 Z tohto dôvodu je potrebné žalobu Komisie zamietnuť.

O trovách

33 Podľa článku 69 ods. 2 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Talianska republika navrhla zaviazať Komisiu na náhradu trov konania a Komisia nemala úspech vo svojich dôvodoch, je opodstatnené zaviazať ju na náhradu trov konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol a vyhlásil:

1. Žaloba sa zamieta.

2. Komisia Európskych spoločenstiev je povinná nahradiť trovy konania.

Podpisy